

И после пакъ: „Цъмъ-цъмъ-цъмънъмъ! Цъмъ-цъмъ-цъмънъмъ!“

Никой не можеше да повърва, че това е дѣдо Руси, който съ години наредъ бѣше си дрѣмалъ на пейката. Не върваха да е пиянъ. Мислѣха го по-скоро за лудъ.

А дѣдо Руси обиколи тѣй почти цѣлото село. Върна се следъ това на Хармана, радва се на момчетата, радва се на Милуша. По едно време той трепна. Разбра, че има още работа. Следъ като бѣше обадилъ новината на своето село, трѣбваше да я обади и на съседнитѣ села. И, безъ да се бави, тѣй както си бѣше по вракузунъ, грабна отъ нѣкжде единъ ямурлукъ и пое пѣтя презъ къра.

Трѣбваше да го брули студениятъ вѣтъръ, трѣбваше селянитѣ, на които бѣше отишълъ да каже „Христосъ възкресе“ и „Честито ви царство“, да го нахокатъ, да го заплашатъ, че ще го вържатъ и ще го дадатъ на заптиетата, за да дойде на себе си и да се оборави. Тогава той се повърна назадъ. Капнаха първитѣ капки на съмнението въ душата му. А предъ очитѣ му ставаше чудо: ситниятъ дъждъ, който росѣше отъ тая сутринъ, бѣше се превърналъ въ лапавица, а сега валѣше снѣгъ! „Защо е това време? — мислѣше си дѣдо Руси. — Какво ще стане съ момчетата?“ И той бързаше къмъ село, обгърнатъ отъ виелицата и отъ снѣга, който като бѣла мрежа падаше върху полето и планинитѣ.

Когато той влизаше отъ единия край на селото, четата излизаше отъ другия по Власювъ пѣтъ. Дѣдо Руси се спрѣ и се загледа: отпустнало се бѣше знамето, чернитѣ фигури уморено се поклащаха и съ мжка възпираха по баира. А надъ тѣхъ се тъмнѣеха корииитѣ и заледени клони се люлѣеха надъ побѣлѣлата земя. Скри се знамето, скри се и последниятъ човѣкъ въ мрака и виелицата. Дѣдо Руси наведе глава и забърза къмъ къщи.

На другия день той стоеше на пейката си и гледаше побѣлѣлия Балканъ. Отъ всѣкжде дебелъ снѣгъ рѣжеше очитѣ. Бѣлъ снѣгъ и зелени дървета — туй бѣше невидено. Дѣдо Руси се загръщаше въ шубата си, гледаше Балкана и очитѣ му сякашъ питаха: „Защо направи тѣй? Какво ще стане съ момчетата?“

А сега бѣха най-тежкитѣ часове за селото. Откъмъ полето настѣпваше царски аскеръ. Чорбаджиитѣ бѣха на кракъ. Дѣдо Нейко Бардучката, най-умниятъ и най-сладкодумниятъ отъ чорбаджиитѣ, бѣше изпратенъ да посрещне пашата. Да му се поклони и да му каже, че селото не е виновно и че хайдутитѣ сж слѣзли отъ Балкана. Добромерица почернѣ отъ хора като мравунякъ. Тамъ пѣкъ